

ਜੇ.ਐਸ.ਸੇਖੋਂ ਜੇ.

ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਬੱਸੀ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,-ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤੀ. 1987 ਦਾ ਨੰਬਰ 6744-ਐੱਮ.

8 ਮਈ, 1991

ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ, 1955 - ਐੱਸ. 7 ਅਤੇ 10 — ਖਾਦ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ, 1957— ਸੀ.ਐਲ. 13(1) (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) (ਇਨ)-ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀ ਡੀਏਪੀ ਖਾਦ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ-ਡੀਲਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਡੀਏਪੀ ਖਾਦ ਦਾ ਨਮੂਨਾ-ਨਮੂਨਾ ਘਟੀਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ- ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਏਰੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਦ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ-ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖਾਮੀ ਆਖਰਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।

(ਪਰਾ ੭)

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਖਿਤ ਹੇਠ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਟੀ.ਐਸ.ਦੁਆਬੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਰਾਜ ਲਈ ਜੀ.ਐਸ.ਚੀਮਾ, ਏ.ਏ.ਜੀ.

ਨਿਰਣਾ

ਜੇ.ਐਸ.ਸੇਖੋਂ ਜੇ. (ਓਰਲ)।

(1) ਸ਼ਾਮ 10 ਸੁੰਦਰ-ਸੀਯੂ ਦੋਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਨ 19 ਨਵੰਬਰ, 1984 ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਏਰੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ

ਡਾਇਮੋਨੀਅਮ

I.L.R. Punjab and Haryana

(1992)2

Sham Sunder Bassi v. The State of Punjab (J. S. Sekhon. J.)

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀ ਫਾਸਫੇਟ ਖਾਦ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ - ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਫਾਸਫੇਟ ਖਾਦ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਦ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਭਾਗਾ ਭਾਈ ਦੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਸ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। 19 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਵਿਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਕਤ ਡੀਲਰ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਦ ਦਾ ਸੈਂਪਲ ਲਿਆ। ਡੀ.ਏ.ਪੀ ਖਾਦ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ. 2 ਵਿੱਚ ਨਮੂਨਾ ਨੂੰ ਸਬ-ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਫਾਸਫੇਟ ਸਮੱਗਰੀ 39.60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ 41 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਰੀਓਇਰਡ ਸਟੈਂਡਰਡ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ, ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ. 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ! ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਮ ਆਈ ਮੋਡੀਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1955 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਖਾਦ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕੰਟਰੋਲ ਗਰਡਰ'ਟ ਟ੍ਰਾਇਲ-ਕੋਰਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, - ਵਿਡ ਆਰਡਰ ਐਨੈਕਸਚਰ ਪੀ 6 ਨੇ ਖਾਦ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) (ਏ), (ਬੀ) (iii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐਸੇਨ ਟਾਇਲ ਕਮੇਡਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ, 1957

(2) ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ-ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਏਰੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ, ਵੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਕਈ ਹੋਰ objections ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 'ਕਟੇਨਰ ਵਿੱਚ ਸੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1955, ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1957 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਖਾਦ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(3) ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਬ-ਸਟੈਂਡਰਡ ਖਾਦ ਜ਼ਰ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਏਰੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਖਾਦ ਦੀ ਵੰਡ।

(4) ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ

ਹੈ।

(5) ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ (ਖਾਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ-ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਜੇਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ. 4 ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਦ ਦੀ ਮੁੜ-ਪੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1957, ਨੇ ਪ੍ਰੀ ਕ੍ਰਾਈਬਡ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਪ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵੰਡ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ। ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"13. ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵੰਡ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ।

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ: -

(a) ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ, ਵੇਚਣ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਸਟਾਕ, ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਦ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ 'ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(ਏਏ) ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ, ਵੇਚਣ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਜਾਂ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਜਾਂ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਜੋ (ਕੁੱਲ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, ਕੁੱਲ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਫਾਸਫੋਰਿਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਐਸਿਡ (P2 O5 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਪੋਟਾਸ਼ (K2O ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸ਼ਰਣ:

(b) ਵੇਚੋ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-

(1) ***

(ਜੇ) ***

(111)ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਦ ਜੋ ਮਿਲਾਵਟੀ ਹੈ;"

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 13 ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਪ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਖਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਦ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਇਸ ਖਾਦ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

(6) ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਏਰੀਆ ਮੈਨੇਜਰ; ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਭਾਵ, ਕੰਪਨੀ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਅਰਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ ; -

"10. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ-

(1) ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ

Sham Sunder Bassi v. The State of Punjab (J. S. Sekhon, J.)

ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ com. - pany, ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ ਜੇ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣੇ- ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਵਰਤੀ ਹੈ।

- (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ:—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ—(a) 'ਕੰਪਨੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਡੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ (ਬੀ) 'ਡਾਇਰੈਕਟਰ' - ਫਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ।"

ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਝਲਕ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵ, ਕੰਪਨੀ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਵੰਡ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਖਾਮੀਆਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਵੀ. ਪਾਰੇਖ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ। ਹੋਰ (1). ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ , ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਦਰਅਮਦ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

- (3).....ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੀ

ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ , ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ . ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ S. 10 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਕੰਪਨੀ

'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ CI ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ ਦੇ 5, ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਮਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਲਭਦਾਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

(1) ਏਆਈਆਰ 1971 ਐਸਸੀ 447.

ਠਾਕਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।¹

(7) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਏਰੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਭਾਵ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਉਪਰੋਕਤ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਾਰਤਕ ਕਟੌਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖਾਮੀਆਂ ਆਖਰਕਾਰ ਗੱਦ ਦੇ ਕੱਟਣ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

8. ਸ੍ਰੀ ਚੀਮਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਡੀਲਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਬ-ਸਟੈਂਡਰਡ ਖਾਦ ਵੇਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ 'ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲਾਲ ਕਰਾਸ ਦੁਆਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਬੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:—■

“13-ਬੀ. ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ:-ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਦ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਸਟਾਕ, ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਵਜੋਂ) ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ-

- (a) ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰ 'ਤੇ "ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ 'X' ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
- (b) ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਨੈਪੱਤਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਫਾਰਮ 'ਜੀ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। '।

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਕੀਮਤ ਅਜਿਹੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਮੂਨਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੈ।

ਇੱਕ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦ ਦੇ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਬਸ਼ਰਤ ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ

Sham Sunder Bassi v. The State of Punjab (J. S. Sekhon, J.)

ਤਰਫ਼ੋਂ ਖਾਦ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। " .

(9) ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਐਮ. ਪੁਨਹੀ (ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਾ. ਐਸ. ਐਨ. ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2) ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸੇ ਖਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵੰਡ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 4 ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸ ਖਾਦ ਦੇ ਡੀਲਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“4. ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਖਾਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੰਡ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਮੈਸਰਜ਼ ਹਿੰਦਸਨਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਟਸ, ਪਟਿਆਲਾ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਸਰਜ਼ ਹਿੰਡਸਨ ਐਸੋਸੀਏਟਸ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਬੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾ ਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਉਪ-ਮਿਆਰੀ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਨੂੰ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਾਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਪ-ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਪੀੜਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ

(2) 1985 (2) CLJ 637.

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਝਾੜਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ? ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਕਟ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਢਲੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਆਰਪੈਟਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾੜੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

(10) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ, ਅਣਪਛਾਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸੂਚੀ P. 3 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਰੇਮ ਚਾਰਜ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ P. 6, ਅਨੁਬੰਧ P. 5 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ